

Valtuutettu Ella Partasen ym. valtuustoaloite nuorisovaltuuston läsnäolo- ja puheoikeudesta kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen kokouksiin sekä aloitteenteko-oikeus

KH 26.09.2022 § 345

KV 28.02.2022 § 25

Valtuutettu Ella Partanen jätti 28.2.2022 valtuuston puheenjohtajalle valtuustoaloitteen nuorisovaltuuston läsnäolo- ja puheoikeudesta kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen kokouksiin sekä aloitteenteko-oikeus.

Valtuustoaloitteen olivat allekirjoitteet myös Anniina Kontiokorpi, Helmi Vanhanen, Sari Huovinen, Wilma Poutanen, Hannele Autti, Terhi Savolainen, Antti Saarelainen, Margareetta Rätty, Jouni Porokka, Ville-Pekka Timonen, Ville Toivanen, Karita Kaita, Jenni Laasonen, Päivi Eteläpää, Helena Hulmi ja Jere Nuutinen.

Päätös:

Lähetettiin kaupunginhallituksen valmisteltavaksi.

KH 26.09.2022

Ella Partanen ja 16 muuta kaupunginvaltuutettua ovat tehneet 28.2.2022 valtuustoaloitteen, jossa esitetään, että Joensuun nuorisovaltuustolle myönnetään läsnäolo ja puheoikeus sekä kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen kokouksiin sekä myönnetään aloitteenteko-oikeus.

Valtuustoaloitteen mukaan nuorisovaltuustolla on tällä hetkellä läsnäolo- ja puheoikeus vain lautakunnissa. Nuorisovaltuustolla ei ole läsnäolo- ja puheoikeutta kaupunginhallituksen ja kaupunginvaltuuston kokouksissa, eikä myöskään aloitteenteko-oikeutta.

Valtuuston kokouksessa 1/2022 hyväksyttiin osallisuusohjelma, jossa on kirjattu: "Kehitämme lasten ja nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia osana Lapsiystävällinen kunta -mallia". Hyväksymällä aloitteen lisäksi se nuorten aitoja vaikuttamismahdollisuuksia ja osallisuutta sekä tukisi lapsiystävällisen toimintakulttuurin muutosta. Tärkeää on, että nuorilla on aito mahdollisuus vaikuttaa valmistelu- ja päätöksentekovaiheessa kuin myös toteutuksessa arvioinnissa.

Kaupunginhallitus käsitteli aloitteen vastausta kokouksessaan 15.8.2022 § 278 ja palautti asian uudelleen valmisteltavaksi saatteella, että selvitetään millaisia käytäntöjä muissa kunnissa nuorten osallistamiseen on otettu käyttöön sekä kirjataan vastaukseen tarkemmin meillä jo suunnitellut toimet. Asian yhteydessä kuullaan myös nuorisovaltuustoa siitä, millaisia vaikuttamistapoja he kaipaavat.

Nuorisosaamiemehelle toimitettiin pyyntö selvittää millaisia käytäntöjä muissa kunnissa on otettu käyttöön nuorten osallistamiseen sekä pyydettiin nuorisovaltuustolta selvitystä millaisia vaikuttamistapoja he haluaisivat otettavaksi käyttöön. Lisäksi pyydettiin selvitystä siitä millaista osallistavaa toimintaa on suunnitteilla. Nuorisovaltuusto on käsitellyt asiaa ja toimittanut selvityksen, joka on oheismateriaalina.

Lisäksi kysyttiin lapsivaikutusten arviointia valmistelevalta koordinaattorilta, miten nuorten osallisuus on huomioitu LYK-toimintasuunnitelman tavoitteissa ja 13:sta kaupungista (Oulu, Lappeenranta, Vaasa, Pori, Kuopio, Mikkeli, Jyväskylä, Lahti, Helsinki, Kokkola, Kouvola, Tampere ja Seinäjoki) onko heillä nuorisovaltuuston edustajilla puhe- ja läsnäolo-oikeus kaupunginhallituksen ja/tai

kaupunginvaltuuston kokouksissa. Vastaukset saatiin 11:sta kaupungista. Vastauksia on selvitetty alla aloitteen vastauksessa.

Vastaus valtuustoaloitteeseen:

Kuntalain 26 §:n mukaan nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi kunnanhallituksen on asetettava nuorisovaltuusto tai vastaava nuorten vaikuttajaryhmä ja huolehdittava sen toimintaedellytyksistä.

Nuorisovaltuustolle on annettava mahdollisuus vaikuttaa kunnan eri toimialojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä kunnan asukkaiden hyvinvointiin, terveyteen, opiskeluun, elinympäristöön, asumiseen tai liikkumiseen sekä muissakin asioissa, joiden nuorisovaltuusto arvioi olevan lasten ja nuorten kannalta merkittäviä. Nuorisovaltuusto tulee ottaa mukaan lasten ja nuorten osallistumisen ja kuulemisen kehittämiseen kunnassa.

Kuntalakiin on otettu vuorovaikutus- ja vaikuttamistoimielimiä koskevat säädökset. Tällä on pyritty siihen, että kuntalaista näkyisi kunnan toiminnan ja hallinnon kokonaisuus. Nuorisovaltuusto on yksi vaikuttamistoimielimistä. Vaikuttamistoimielimet ovat edustamansa ryhmän osallistumis- ja vaikuttamiskanavia. Ne eivät ole kunnan varsinaisia toimielimiä, joista säädetään kuntalain 30 §:ssä. Niiden tarkoituksena on välittää ryhmän näkemykset kunnan päätöksentekoon valmisteluvaiheessa.

Nuorisovaltuuston vaikuttamismahdollisuus kunnan toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan ulottuu kaikille kunnan toimialoille. Käytännössä nuorisovaltuustolle tulee antaa riittävästi tietoa niistä hankkeista, joilla arvioidaan olevan merkitystä säännöksessä mainittuihin asukkaiden hyvinvointiin, terveyteen, opiskeluun elinympäristöön, asumiseen ja liikkumiseen. Nuorisovaltuusto voi myös oma-aloitteisesti ottaa kantaa asioihin ja lausua sellaisista asioista, joiden se arvioi olevan lasten ja nuorten kannalta merkittäviä.

Joensuun kaupungin hallintosäännön 30 §:n mukaan kaupungissa on nuorisovaltuusto, vanhusneuvosto ja vammaisneuvosto, joiden kokoonpanosta, asettamisesta ja toimintaedellytyksistä päättää kaupunginhallitus.

Joensuussa nuorisovaltuustolla on ollut kaudesta 1999-2000 edustajansa lautakunnissa, johtokunnissa ja jaostoissa. Kyseinen menettely on ollut edistyksellistä. Joensuussa on katsottu, että menettely on perusteltua nuorisovaltuuston osalta, koska nuorisovaltuuston jäsenillä ei ikänsä puolesta ole mahdollista tulla valituksi kunnan toimielimiin ja näin ollen tätä kautta heidät voidaan osallistaa ja ottaa mukaan asioiden valmisteluun juuri kuntalain mukaisesti.

Joensuussa nuorisovaltuustolla on edustajansa kaupunkirakenne-, rakennus- ja ympäristö-, kasvatus- ja koulutus-, kulttuuri- ja liikunta ja osallisuus- ja vetovoimalautakunnissa sekä seudullisessa joukkoliikennejaostossa ja sosiaali- ja terveystalvelujen neuvottelukunnassa. Lautakuntien edustajille on nimetty toimialoilta kummivirkamiehet, jotka ohjaavat ja opastavat nuorisovaltuuston edustajia toimielintyöskentelyssä. Joensuun kaupunginhallitus on käsitellyt edustajien nimeämistä kokouksessaan 6.9.2021 § 358.

Nuorisovaltuusto vierailee vuosittain kaupungin johtoryhmässä, jossa käydään läpi nuorisovaltuuston toiminnan vuosisuunnittelua. Johtoryhmätapaamisien aikana otetaan vastaan myös nuorisovaltuuston toimintaan liittyviä kehittämissuhteita. Vastavuoroisesti myös viranhaltijat vieraillevat nuorisovaltuustossa. Nuorisovaltuuston edustajat kutsutaan myös esittelemään toimintaansa kaupunginhallitukselle ja kaupunginvaltuustolle. Nuorisovaltuusto tapaa myös valtuustoryhmien puheenjohtajia.

Nuorisovaltuustolta pyydetään kuntalain mukaisesti lausuntoja kaupungissa valmistelussa olevista asioista. Nuorisovaltuuston mukaan lausunnon antaminen on konkreettinen tapa osallistaa nuorisovaltuustoa mukaan päätöksentekoon.

Nuorisovaltuusto toivoo, että lausuntojen antamiseen kehitettäisiin malli, jonka kautta nuorisovaltuustolle jäisi lausuntojen antamiseen riittävästi aikaa.

Joensuun kaupunki on mukana Unicefin Lapsiystävällinen kunta -mallissa, jonka peruseriaatteena on edistää lapsen oikeuksien toteutumista kunnassa. Mallin yhtenä tavoitteena on lapsivaikutusten arvioinnin systemaattinen käyttöönotto kaikilla toimialoilla ennalta suunnitellusti ja ohjeistusta noudattaen.

Lapsivaikutusten arvioinnin käyttöönotto varmistaa sen, että lapset/nuoret ovat mukana asioiden ja päätösten valmisteluprosessissa, jos päätös koskee lapsia/nuoria ja on heille arjen kannalta merkittävä. Vaikutusarvioinnin käyttöönotto tuo mukanaan myös systemaattisuutta lausuntojen pyytämiseen.

Nuorisovaltuusto organisoii ja järjestää perinteisiä päättäjätapaamisia. Päättäjätapaamisen ideana on koota yhteen kaupungin päättäjiä ja nuoria, jotka pääsevät esittämään kysymyksiä, ideoita ja parannusehdotuksia sekä keskustelemaan Joensuun ajankohtaisista asioista. Päättäjätapaamiseen kutsutaan koulujen edustajia, kaupunginhallituksen, kaupunginvaltuuston, lautakuntien ja jaostojen puheenjohtajat, kaupunginjohtaja ja keskeisiä viranhaltijoita. Seuraava päättäjätapaaminen on suunniteltu pidettäväksi lokakuussa 2022. Päättäjätapaamiset ovat tärkeitä kuulemisen ja vaikuttamisen kanavia.

Kuntalain 14 §:n mukaan kunnassa on valtuusto, joka vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta sekä käyttää kunnan päätösvaltaa. Perustuslain 121 §:n mukaan kunnan hallinto perustuu kunnan asukkaiden itsehallintoon. Tämän on katsottu merkitsevän muun muassa sitä, että kunnan asukkaiden on valittava kunnan ylin toimielin, valtuusto ja että valtuustolla on yleinen toimivalta päättää kunnan asukkaiden yhteisistä asioista. Valtuuston tehtävänä on käyttää kunnan päätösvaltaa. Valtuustokäsittelyssä on kyse asioiden päätöksentekovaiheesta ei asioiden valmistelusta. On myös hyvä huomoida, että erityisesti valtuustossa valmistelun pohjalta käytävä keskustelu on myös luonteeltaan poliittista. Joensuun kaupungin hallintosäännössä ei ole mainintaa muiden henkilöiden läsnäolosta ja puheoikeudesta valtuuston kokouksissa.

Kuntalain mukaan kunnanhallitus vastaa kunnan hallinnosta ja taloudenhoidosta sekä valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta. Kunnanhallitus valvoo kunnan etua, edustaa kuntaa ja käyttää kunnan puhevaltaa.

Kunnanhallitukselle asiat tulevat toimielinten esittelyistä ja ne ovat huolellisesti valmisteluja. Tämä tarkoittaa myös sitä, että asian valmisteluvaiheessa käsittelyyn ovat ottaneet osaa toimielimissä myös nuorisovaltuuston edustajat. Joensuussa kaupunginhallitus kokoontuu pääsääntöisesti joka maanantai klo 15:00. Kokoukset ovat usein melko pitkiä ja kokousasioihin tutustuminen ja kokouksiin valmistautuminen vaatii paljon aikaa. Tässä on hyvä ottaa huomioon nuorisovaltuutettujen ajankäyttö. Valmistautuminen kokouksiin ja kokouksissa vietetty aika olisi pois esimerkiksi opiskelusta ja levosta.

Nuorisovaltuusto on selvityksessään tuonut esille, että kaupunginhallituksen edustuspaikka olisi melkoisen sitova ja olisi haitallista nuoren edustajan omien opintojen kannalta. Nuorisovaltuusto kuitenkin toivoo, että se voisi nimetä varsinaisen- ja varaedustajan puhe- ja läsnäolo-oikeudella kaupunginvaltuustoon. Perusteluna, että alle 18-vuotiailla ei ole äänioikeutta kuntavaaleissa eikä vaalikelpoisuutta, eivätkä he siten voi äänestää oman ikäryhmänsä edustajaa valtuustoon. Nuorisovaltuusto on selvittänyt, että Pohjois-Karjalassa nuorisovaltuustolla on edustuspaikka ainakin Kontiolahden, Tohmajärven, Juuan ja Heinäveden kunnanvaltuustoissa.

Kaupungeista saatujen vastausten perusteella Oulussa, Lappeenrannassa, Porissa, Mikkelissä, Lahdessa, Kokkolassa, Kouvolassa, Tampereella ja Seinäjoella nuorisovaltuustolla on edustaja kaupunginvaltuustossa. Vaasassa asia on valmisteilla. Kuopion ja Jyväskylän kaupungeista ei saatu vastausta. Yhdelläkään edellä mainituista kaupungeista nuorisovaltuustolla ei ollut edustajaa kaupunginhallituksessa.

Kuntalain 23 §:n mukaan kunnan asukkaalla sekä kunnassa toimivalla yhteisöllä ja säätiöllä on oikeus tehdä aloitteita kunnan toimintaa koskevissa asioissa. Säännöstä on tulkittu niin, että aloiteoikeus on kaikenikäisillä kunnan asukkailla. Nuorisovaltuustolla on jo nykyiselläänkin yhdenvertainen oikeus tehdä aloitteita, kuin muillakin kunnan asukkailla sekä kunnassa toimivilla yhteisöillä ja säätiöillä. Mikäli aloitteesta mainitusta asiasta päättäminen kuuluu kaupunginvaltuuston päätettäviin asioihin, aloite voi tätä kautta tulla myös kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi. Kaupunginvaltuusto käsitteli kokouksessaan 13.6.2022 nuorisovaltuustolta tulleen aloitteen. Toisaalta kuntalaisaloitteisiin annetut vastaukset tuodaan valtuuston tiedoksi vuosittain, vaikka kyseessä ei olisikaan aloite, joka olisi kuulunut valtuuston toimivaltaan. Ei ole tarkoituksenmukaista, yhdenvertaista eikä tasapuolista, että valtuusto käsittelee tiettyjä aloitteita kokouksissaan myös silloin, jos aloitteesta mainittu asia ei kuulu valtuuston päätösvaltaan. Valtuutettujen aloitteista on annettu määräykset Joensuun kaupungin hallintosäännössä § 113.

Yhteenvedon yllä kirjoitetun perusteella todetaan:

- Valtuustolle valmistellaan päätettäväksi nuorisovaltuuston edustajalle läsnäolo- ja puheoikeuden myöntäminen kaupunginvaltuuston kokouksiin. Edustajalle nimetään myös varaedustaja. Läsnäolo- ja puheoikeus myönnetään aluksi kokeiluluotoisena valtuuston toimikauden loppuun saakka. Hyvissä ajoin, ennen valtuustokauden päättymistä, nuorisovaltuusto arvioi, onko käytäntöä tarvetta jatkaa tulevilla valtuustokaudella, ottaen huomioon nuorten ajankäyttö ja kokeilusta saadut kokemukset ja hyödyt. Hallintosääntöön tehdään tarvittavat muutokset.
- Kaupunginhallituksen kokouksiin nuorisovaltuuston edustajille puhe- ja läsnäolo-oikeutta ei ole tarkoituksenmukaista myöntää. Perustelut löytyvät edellä kirjoitetusta.
- Aloitteentekooikeudesta voidaan todeta, että nuorisovaltuustolla on jo nykyiselläänkin yhdenvertainen oikeus tehdä aloitteita, kuin muillakin kunnan asukkailla sekä kunnassa toimivilla yhteisöillä ja säätiöillä.

Valmistelija: hallintopalvelut

Kaupunginjohtajan päätösehdotus:

Kaupunginhallitus ehdottaa, että kaupunginvaltuusto päättää

merkitä edellä olevan vastauksena valtuutettu Ella Partasen ynnä muiden valtuustoaloitteeseen ja todeta aloitteen loppuun käsitellyksi.

Päätös:

Hyväksyttiin yksimielisesti.

KV 03.10.2022 § 116
3226/00.02.00.03/2022

Ehdotus:

Kaupunginhallitus ehdottaa, että kaupunginvaltuusto päättää

merkitä edellä olevan vastauksena valtuutettu Ella Partasen ynnä muiden valtuustoaloitteeseen ja todeta aloitteen loppuun käsitellyksi.

Keskustelu:

Asiassa käytiin keskustelu, jossa yksi valtuutettu käytti puheenvuoron.

Keskustelussa ei tehty päätösehdotuksesta poikkeavia esityksiä.

Päätös:

Hyväksyttiin yksimielisesti.

Valtuustoaloite

Nuorisovaltuustolle läsnäolo- ja puheoikeus kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen kokouksiin sekä aloitteenteko-oikeus.

Joensuun nuorisovaltuustolla on tällä hetkellä läsnäolo- ja puheoikeus vain lautakunnissa. Nuorisovaltuustolla ei ole läsnäolo- ja puheoikeutta kaupunginhallituksen ja kaupunginvaltuuston kokouksissa, eikä myöskään aloitteenteko-oikeutta. Kuntalain 26 §:n mukaan:

“Nuorisovaltuustolle on annettava mahdollisuus vaikuttaa kunnan eri toimialojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä kunnan asukkaiden hyvinvointiin, terveyteen, opiskeluun, elinympäristöön, asumiseen tai liikkumiseen sekä muissakin asioissa, joiden nuorisovaltuusto arvioi olevan lasten ja nuorten kannalta merkittäviä. Nuorisovaltuusto tulee ottaa mukaan lasten ja nuorten osallistumisen ja kuulemisen kehittämiseen kunnassa.”

Lisäksi nuorisolain 24 §:n mukaan:

“Kunnan ja valtion viranomaisen tulee tarjota ja järjestää nuorille mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa paikallista, alueellista ja valtakunnallista nuorisotyötä ja -politiikkaa koskevien asioiden käsittelyyn tai heitä tulee muutoin kuulla mainituissa asioissa. Lisäksi nuoria on kuultava heitä koskevissa asioissa.”

Valtuuston kokouksessa 1/2022 hyväksyttiin osallisuusohjelma, jossa on kirjattu: *“kehitämme lasten ja nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia osana Lapsiystävällinen kunta -mallia.”* Hyväksymällä tämän aloitteen lisäksi se nuorten aitoja vaikuttamismahdollisuuksia ja osallisuutta sekä tukisi lapsiystävällisen toimintakulttuurin muutosta. Tärkeää on, että nuorilla on aito mahdollisuus vaikuttaa niin valmistelu- ja päätöksentekovaiheessa kuin myös toteutuksessa ja arvioinnissa.

Suomen nuorisovaltuustojen liitto Nuva ry on tehnyt nuorisovaltuustoselvityksen vuonna 2021 ja kyselyyn vastanneista 77% kertoi, että nuorisovaltuustoilla on läsnäolo- ja puheoikeus valtuuston kokouksissa, ja 22%:n mukaan nuorisovaltuustoilla on läsnäolo- ja puheoikeus hallituksen kokouksissa. Joensuun nuorisovaltuusto on keskustellut aiheesta 2/2022 kokouksessaan ja heidän kantansa on *“Nuorisovaltuusto kannattaa nuorisovaltuuston edustajan valintaa Joensuun kaupunginhallitukseen ja -valtuustoon.”*

Me allekirjoittaneet valtuutetut esitämme, että Joensuun nuorisovaltuustolle myönnetään läsnäolo- ja puheoikeus kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen kokouksiin sekä myönnetään aloitteenteko-oikeus.

Joensuussa 28.2.2022

Ella Partanen

Anniina Kontokorpi

Helmi Vanhanen

Sari Huovinen
SARI HUOVINEN

Ella Partanen

Wilma Partanen

Antti Saarikallio

ANTTI SAARIKALLIO

Hannele Aho

Jouko Porokka

MARZARETTA RÄHN

Tehi Saarelainen

Ville-Pekka Timonen

VILLE-PEKKA TIMONEN

Ville
Ville Toivanen

Kari

KARI-10 KARI

Peri

Jenni Laajonen

Jain Eteläpää
Pääsi Eteläpää

Helena Huu-
HELENA HUUMI

J. Huu

Jene Huutinen

Joensuun nuorisovaltuuston lausunto valtuutettu Ella Partasen ym. esitykseen nuorisovaltuuston läsnäolo- ja puheoikeudesta kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen kokouksiin sekä aloitteenteko-oikeus.

Joensuun nuorisovaltuusto on saanut käsiteltäväkseen esityksen koskien nuorisovaltuuston vaikuttamismahdollisuuksia. Esitys koskee läsnäolo- ja puheoikeutta kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen kokouksiin, sekä aloitteenteko-oikeuden myöntämistä nuorisovaltuustolle. Nuorisovaltuusto on keskustellut esityksestä ja tunnistaa syyt esityksen tekemiseen. Nuorisovaltuusto näkee esityksen pääosin kannatettavana, mutta katsoo kuitenkin, ettei se ole tässä muodossaan aivan tarkoituksensa mukainen.

Kaupunginhallituksen kokouksissa edustaminen tapahtuisi säännöllisesti yleensä virka-aikana. Mikäli nuorisovaltuusto valitsisi edustajansa kaupunginhallitukseen, olisi tämä edustuspaikka melkoisen sitova. Nuorisovaltuutetut ovat 13-18 vuotiaita perus- tai toisen asteen opiskelijoita, jolloin viikoittainen edustaminen kaupunginhallituksen kokouksessa olisi haitallista nuoren edustajan omien opintojen kannalta.

Koska nuorten asioista ovat parhaiten perillä nuoret itse, niin nuorisovaltuusto näkee, että sen sijaan ns. "asiantuntijapaikka" olisi sopivampi ratkaisu. Tämä tarkoittaisi sitä, että nuorisovaltuusto valitsisi kaupunginhallitukseen edustajan, jonka kaupunginhallitus kutsuu paikalle silloin kun se käsittelee nuoria koskevia asioita, tekee nuoriin liittyviä päätöksiä ja muissa tapauksissa harkinnan mukaan. Nuorisovaltuusto haluaa siis helpottaa ja olla osana nuoria koskevaa päätöksentekoa tarjoamalla arvokasta asiantuntemusta.

Joensuun nuorisovaltuusto on myös yksimielisesti sitä mieltä, että edustuspaikka kaupunginvaltuustossa on keskeinen keino vaikuttaa nuoriin koskevista asioista. Suomen nuorisovaltuustojen liiton tekemän selvitykseen vastanneista kunnista ja kaupungeista mukaan, kunnista ja kaupungeista vastanneista 77 % kertoi, että nuorisovaltuustolla on puhe- ja läsnäolo-oikeus kunnanvaltuustoon, ja 22 %:n mukaan nuorisovaltuustolla oli puhe- ja läsnäolo-oikeus kunnanhallitukseen. Pohjois-Karjalan alueella tämä oikeus on ainakin Kontiolahden, Tohmajärven, Juuan ja Heinäveden nuorisovaltuustoilla.

Kunnan hallintosääntömallin (vuodelta 2021). 94 § "Läsnäolo kokouksessa" *"Kunnanhallituksen puheenjohtajan ja kunnanjohtajan on oltava läsnä valtuuston kokouksessa. Heidän poissaolonsa ei estä asioiden käsittelyä. Kunnanhallituksen jäsenillä on läsnäolo-oikeus. Edellä mainitulla henkilöllä on oikeus ottaa osaa keskusteluun, mutta ei päätöksen tekemiseen, jollei hän ole samalla valtuutettu. Nuorisovaltuusto voi nimetä valtuuston kokoukseen edustajansa, jolla on läsnäolo- ja puheoikeus. Nuorisovaltuuston edustajalla ei kuitenkaan ole läsnäolo- oikeutta valtuuston suljetussa kokouksessa. Valtuusto päättää muiden henkilöiden läsnäolo- ja puheoikeudesta.*

Perustelut: Nuorisovaltuuston edustajan läsnäolo- ja puheoikeus valtuuston- kokouksessa olisi perusteltua siksi, että alle 18-vuotiailla ei ole äänioikeutta kuntavaaleissa eikä vaalikelpoisuutta, eivätkä he siten voi äänestää oman ikäryhmänsä edustajaa valtuustoon. Hallintosäännössä voidaan antaa myös vanhusneuvoston ja vammaisneuvoston edustajalle läsnäolo- ja puheoikeus valtuuston julkisessa kokouksessa. "

Joensuun nuorisovaltuusto siis toivoo, että voisi nimetä varsinaisen ja vara- edustajan puhe- ja läsnäolo-oikeudella kaupunginvaltuustoon, koska Kuntalain 26 § edellyttää, että nuorisovaltuustolle on annettava mahdollisuus vaikuttaa kunnan nuoria koskevan päätöksenteon suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä kunnan nuorten hyvinvointiin, terveyteen, opiskeluun, elinympäristöön, asumiseen tai liikkumiseen sekä muissakin asioissa, joiden nuorisovaltuusto arvioi olevan lasten ja nuorten kannalta merkittäviä. Joensuun nuorisovaltuustolla on tällä hetkellä

edustuspaikkoja eri lautakunnissa ja toimiva virkakummimalli. Näillä toimilla on parannettu nuorten osallisuutta kunnallisessa päätöksenteossa, mutta osallistamisen eteen on vielä paljon tekemistä. Joensuun nuorten osallistuminen päätöksentekoon toteutuu parhaiten, kun nuorisovaltuusto on edustettuna kunnanvaltuustossa, jossa tehdään päätökset kunnan keskeisimmistä asioista.

Nuorisovaltuusto toivoo myös saavansa suoran aloiteoikeuden Joensuun kaupunginvaltuustoon. Suora aloiteoikeus kunnanvaltuustoon tarkoittaa sitä, että nuorisovaltuuston laatima aloite käsitellään samassa järjestyksessä kuin muut valtuustoaloitteet. Suora aloiteoikeus toisi nuorisovaltuustolle nopeamman ja suuremman väylän vaikuttaa kaupungin asioihin, eli sen perustehtävään. Suora aloiteoikeus valtuustoon tarjoaa nuorille väylän vaikuttamiseen sekä lisää nuorisovaltuuston tekemien aloitteiden vaikuttavuutta ja läpinäkyvyyttä. Suoran aloiteoikeuden myöntäminen nuorisovaltuustolle tukee vahvasti kuntalain 26§ henkeä, sekä olisi myös yksi demokratiakasvatuksen keino.

Hyväkin Joensuusta löytyy: nuorisovaltuustolta pyydetään usein lausuntoja ja tapaammekin valtuustoryhmien puheenjohtajia. Lausunto on konkreettinen tapa osallistaa nuorisovaltuustoa mukaan päätöksentekoon, mutta voi näyttäytyä kasvottomana. Vastuussa olevien viranhaltijoiden tulisi mm. talousarviota valmistellessaan osallistaa ja perehdyttää nuorisovaltuustoa jo varhaisessa vaiheessa kuntalain mukaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi. Toivomme, että tähän luotaisiin malli, jossa lausunnot tulisivat automattisesti aina tiettyyn aikaan vuodessa ajoissa nuorisovaltuuston käsittelyyn ja kukin viranhaltija kävisi esittelemässä aiheen työvaliokunnalle tai koko nuorisovaltuustolle. Näin lausuntojen tekemiseen jäisi riittävästi aikaa.

Nuoret vaikuttavat kunnan elinvoimaan ja vetovoimaisuuteen nyt, mutta samalla tämän päivän päätöksillä on vaikutusta heihin myös vuosien jälkeen. Jos nuoret pääsevät osallistumaan ja vaikuttamaan sekä tuntevat kunnan omakseen, näyttäytyy se kiinnostavana myös tulevaisuudessa. Nuorisovaltuusto on paikka, jossa mahdollista oppia ja kokeilla eri vaikuttamisen keinoja. Se on tärkeä osa demokratiakasvatusta ja esimerkiksi nuorisovaltuustovaaleissa noudatetaan yleistä vaalitapaa. Vaalit järjestetään Joensuun yläkouluissa sekä toisen asteen oppilaitoksissa. Äänestyskokemuksen toivotaan madaltavan kynnystä mennä äänestämään myös ”oikeissa” vaaleissa kun nuori on saanut äänioikeuden. Osaltaan nuorisovaltuustotoiminta kannustaa aktiiviseen kansalaisuuteen ja osallisuuteen ja Joensuun nuorisovaltuustosta on noussutkin nuoria, jotka ovat jatkaneet kunnallisessa päätöksenteossa täytettyään 18 vuotta.

Nuorisovaltuuston puolesta,

Eemeli Onatsu
Nuorisovaltuuston puheenjohtaja

Valmistelija: nuorisoasiamies Jutta Kukkonen